

Деражнянська центральна районна бібліотека

Методично-бібліографічний відділ

**Календар знаменних
і пам'ятних дат
Деражнянщини
на 2013 рік**

Деражня

2012

«Календар знаменних та пам'ятних дат Деражнянщини на 2013 рік» - традиційне інформаційне видання, яке готує Деражнянська районна бібліотека починаючи з 2007 року.

Мета видання — надати бібліотечним працівникам, широкому колу користувачів, що цікавляться історією рідного краю, інформацію про важливі події в історії Деражнянщини, відомих уродженців та знаних людей, життя і діяльність яких пов'язані з Деражнянським районом.

Дати, до яких подаються довідки та рекомендаційні бібліографічні списки позначені астериском (*).

Відбір матеріалів завершено у серпні 2012 року.

У 2013 році виповнюється

- 575** років з часу першої писемної згадки про с. Радівці. (1438).
- 520** з часу першої писемної згадки про села Зяньківці та Мазники (1493).
- 385** з часу першої писемної згадки про с. Коржівці (1628).
- 275** з часу спорудження церкви Успіння Пресвятої Богородиці у с. Кальня-Деражня на власні кошти селянина Миколи Коломейчука (1738).
- 170** з часу спорудження церкви в с. Літки (1843).
- 150** з часу відкриття церковно-парафіяльної школи в с. Мазники (1863).
- 130** з часу відкриття церковно-парафіяльної школи в с. Загінцях(1883).
- 120** з часу відкриття школи в с. Згарок, спорудженої на кошти сільської громади (1893).
- 100** років тому при Деражнянському однокласному училищі організовано бібліотеку (1913).
- 90** з часу створення Деражнянського районного відділу освіти (1923).
- 85** з часу відкриття школи в с. Галузинцях (1928).

- 80 з часу першої згадки про с. Лозове як про торфорозробку (1928).
- 80 років тому стала до ладу Деражнянська електростанція (1933).
- 70 років тому завершено будівництво середньої школи в Деражні (1938).
- 75 років тому колгосп села Яблунівка купив перший автомобіль (1938).
- 75 років відкриття Гатнянської загальноосвітньої школи I-II ступенів (1938).
- 70 з часу загибелі Миколи Андрійовича Храновського (1910 – 1943), керівника Проскурівського підпілля, який певний час проживав у с.Гатна.
- 65 з часу відкриття ясел-дитсадочка в Деражні(1948).
- 60 з часу відкриття дошкільного закладу у с. Волоському (1953).
- 45 проведення розіграшу кубка Деражнянщини з футболу на честь чемпіона Росії 1913 року Г.Н.Міхна, уродженця села Городище.
- 45 років з часу встановлення пам'ятника Невідомому солдату в Деражнянському парку відпочинку (1968).
- 40 років заснування «Деражняміжрайгаз» (1973).

- 30** років участі духового оркестру РБК у республіканському огляді-конкурсі духових оркестрів у Києві (1983).
- 25** років тому завершено будівництво школи в с. Яськівцях (1988).
- 20** років тому у с. Підлісному проклали асфальтові дороги (1993).
- 15** років тому в смт. Лозовому збудували дорогу з бетонним покриттям (1998).
- 15** з часу встановлення меморіальної дошки (1998) на приміщенні школи з нагоди перебування Михайла Коцюбинського у с. Радівцях .
- 5** років тому завершено будівництво православних храмів у селах Городищі та Згарку (2008).
- 5** років тому завершено будівництво школи в с. Коржівці (2008).

Знаменні і пам'ятні дати

Січень

- 9**   **90** років від дня народження Островський Аполінарія Львовича (1923 – 2008), почесного геодезиста України. Народився в Галузинцях.
- 29**   **15** років з часу затвердження герба смт. Вовковинець (1998).

Лютий

- 21***   **65** років з дня присвоєння Тетяні Дем'янівні Дейнеці (1909 – 1993) звання Героя Соціалістичної Праці з врученням ордена Леніна і золотої медалі «Серп і молот» (1948).

Березень

- 6***   **95** років від дня народження Петра Федоровича Стрілецького (1918 - 1973) - Героя Радянського Союзу. Народився у с. Криничнне, нині у складі Деражні.
- 7**   **90** років з часу створення Деражнянського та Вовковинецького районів (1923).
- 10**   **75** років з дня народження Олексія

Дмитровича Гудзинського – економіста, доктора економічних наук, професора, завідувача кафедри менеджменту і маркетингу Національного аграрного університету (з 2004). Народився у с. Старий Майдан.

- 21**   **140** років від дня народження Якова Григоровича Гандзюка (1873-1918) – військового діяча, командувача 104-ї дивізії 34-го армійського корпусу П. Скоропадського. Народився у с. Лозове.

Травень

- 12**   **40** років з часу відкриття новозбудованого районного Будинку культури (1973).

Липень

- 12***   **110** років від дня народження Павла Арсентійовича Лаврова (1903 – 1973) – доктора історичних наук, професора, зав. кафедрою Київського державного університету ім. Шевченка. У 20-х роках ХХ ст. працював у с. Зяньківцях. Народився в с. Радівцях.

- 19**   **70** років з дня народження Володимира Івановича Атаманюка – державного та військового діяча, генерал-лейтенанта, першого заступника міністра оборони та начальника головного штабу Збройних Сил

Придністровської Молдавської Республіки, академіка Української академії кібернетики. Народився у с. Пилипи Деражнянського району.

Вересень

- 9**   **100** років з дня народження Олександра Романовича Мазуркевича (1913 – 1995) – літературознавця, доктора педагогічних наук, академіка. На початку 30-х років працював у Деражнянській районній газеті.
- 23**   **90** років від дня народження Павла Миколайовича Лісового (1923 – 1999), - українського літературознавця, краєзнавця Поділля, доктора філологічних наук, професора Вінницького педагогічного інституту. Народився у с. Коржівці.

Жовтень

- 2**   **80** років від дня народження Галини Михайлівни Євсєвої (1933), бібліотекаря районної бібліотеки для дітей з багаторічним стажем. Нині на заслуженому відпочинку.
- 20**   **20** років від дня смерті Володимира Яковича Публічука (1914 – 1993) – генерал-майора авіації. Народився в с. Радівцях

- 21   20 років з часу заснування малого підприємства «Чайка». Директор Руцька Лариса Павлівна. (1993)

Листопад

- 7   60 років з часу відкриття новозбудованого клубу в с. Шпиченцях (1953).
- 8 *   95 років від дня народження Дмитра Михайловича Прилюка (1918 – 1987)-журналіста, письменника, доктора філологічних наук, професора Київського державного університету ім. Шевченка. Народився в с. Божиківці.
- 14*   95 років від дня народження Миколи Кіндратовича Кошельника (1918 – 1992) – педагога, вченого-краєзнавця. Народився в с. Масівцях.

Імена, події, факти

21 лютого

65 років з дня присвоєння Тетяні Дем'янівні Дейнеці (1909 – 1993) звання Героя Соціалістичної Праці з врученням ордена Леніна і золотої медалі «Серп і молот» (1948).

Тетяна Дем'янівна Дейнека народилася 1 січня 1909 року в селі Богданівці .

З 1932 року працювала ланковою першої рільничої бригади.

Після визволення села від німецько-фашистських окупантів знову очолила ланку.

В 1947 р. ланка зібрала по 622,3 центнера буряків з гектара - небачений на Богдановецьких землях урожай. Ланковій Дейнеці Тетяні Дем'янівні було присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці.

Тетяна Дем'янівна приймала активну участь у громадській роботі. Вона постійно обиралася членом сільської, районної рад депутатів трудящих. Про те, що найбільше хвилювало хліборобів району, Т.Дейнека ділилася на сторінках районної газети.

Тетяна Дем'янівна дуже любила землю, любила працювати на ній. Будучи на заслуженому відпочинку і розмінявши шостий десяток літ, вона організувала ланку з таких самих жінок, як сама і виростила 460 цнт. буряків з гектара. Це був найвищий урожай в колгоспі. Тоді вивезли всі буряки на завод за винятком двох коренів по 12 кг 600 г. Одного жінки піднесли в дарунок директору

Хмельницького цукрового заводу Г.Заїці, а другий зберігався в конторі колгоспу.

Тетяна Дем'янівна Дейнека не уявляла себе без праці, без своєї ланки.

Померла 18 червня 1993 року.

Література

Публікації Т. Д. Дейнеки

Поле – моя доля// Прапор ленінізму. – 1987. – 7 листоп.

Дорогою щастя: спогади// Прапор ленінізму. – 1978. – 29 лип.

Про Т.Д. Дейнеку

Про присвоєння звання Героя Соціалістичної Праці передовикам сільського господарства Української РСР: Указ Президії Верховної Ради СРСР від 16 лют. 1948 р. // Рад. Україна. – 1948. -18 лют.

Богдановецька сільська рада //В.І. Горбатюк, Місцеве самоврядування Хмельниччини. Деражнянський район / В.І. Горбатюк, П.Я. Слободянюк. – Хмельницький, 2003. – С. 257 - 273. – В тексті про Т.Д. Дейнеку на с. 267.

Варгатий А. Нехай внуки гордяться іменами героїв // Вісн. Деражнянщини. – 2008. – 19 груд.

Бойко С. Поле – моя доля: сторінки життя Т.Д. Дейнеки, Героя Соціалістичної Праці// Вісн. Деражнянщини. – 2008. – 19 лют.

Варгатий А. Перший Герой Праці на Деражнянщині // Вісн. Деражнянщини. – 2003. – 18 лют.

6 березня

95 років від дня народження Петра Федоровича Стрілецького

Петро Федорович Стрілецький народився 6 березня 1918 року в с. Криничне. Навчався у Вінницькому будівельному училищі. В 1936 році за спецнабором його направили у Ленінградське військово-морське училище, яке він закінчив з відзнакою. З 1939 року служив у морській авіації Балтійського флоту. В боях з гітлерівцями – з червня 1941 року.

За мужність і відвагу 31 квітня 1944 року команду ланки 1-го гвардійського полку 8-ї мінно-торпедної авіаційної дивізії гвардії капітану П.Ф. Стрілецькому присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Його було також нагороджено орденом Леніна, трьома орденами Червоного Прапора, орденом Червоної Зірки, медалями.

Після звільнення в запас Стрілецький працював на машинобудівельному заводі під Москвою, активно займався військово-патріотичним вихованням молоді.

Помер 22 грудня 1973 року. Похований в Калінінграді Московської області.

Ім'я Героя носить Деражнянська ЗОШ №1, в котрій навчався П.Ф. Стрілецький .

Література

Публікації П. Ф. Стрілецького

Перший день війни // Прапор ленінізму. – 1967. – 8, 11 трав.

Про П.Ф. Стрілецького

Деражнянська міська рада//Горбатюк В.І., Слободянюк П.Я. Місцеве самоврядування Хмельниччини: нариси історії місцевих громад Деражнянського району. – Хмельницький, 2003. – С. 207 – 256. – В тексті про П.Ф. Стрілецького на с. 250-251.

Баженов Л. Нащадки всіх вас спом'януть: Деражнянський район // Книга пам'яті України. Хмельницька область: історико-меморіальне видання в 10 т. Т. 3. – Хмельницький, 1995. – С. 6 – 235. – В тексті про П.Ф. Стрілецького на с. 10.

В небе Балтики: Стрелецкий Петр Федорович // Гордость и слава Подолии: очерки о Героях Советского Союза – уроженцах Хмельницкой области. – Л., 1985. – С. 235.

Мирошниченко Г. Сыны отечества. – М.: Воениздат, 1961. – 158 с. – В тексте о П.Ф. Стрелецком на с. 132.

Петро Федорович Стрілецький: [біографія] // Життя міста. – 2009. -2 лип.

Джобулда П. Відкрито музей Героя П.Ф. Стрілецького в Деражнянській середній школі № 1// Рад. Поділля. – 1980. – 26 жовт.

12 липня

110 років від дня народження Павла Арсентійовича Лаврова

Павло Арсентійович Лавров народився 1903 року в Радівцях у сім'ї селянина. Свій трудовий шлях почав 1915 року наймитом у поміщика. У двадцятих роках працював у

Зяньківцях, потім – у Деражнянському райкомі комсомолу. З 1926 року Павло Лавров навчався на робітфаці при Кам'янець-Подільському сільськогосподарському інституті, потім – у Київському інституті народної освіти. 1933 року закінчив історичний факультет Київського університету, де й був залишений на викладацьку роботу.

В 1939 році П.А. Лавров захистив дисертацію на вчений ступінь кандидата історичних наук, після чого працював на посаді доцента, а також декана історичного факультету і завідував кафедрою історії Української РСР. У роки Великої Вітчизняної війни перебував у лавах армії, виховував молодих офіцерів. Після демобілізації повернувся в університет.

В 1957 році П.А. Лавров захистив докторську дисертацію. Протягом всієї науково-педагогічної діяльності написав понад сто наукових праць.

Доктор історичних наук, професор П.А. Лавров працював завідувачем кафедрою Київського державного університету імені Т.Г. Шевченка.

Література

Про П.А. Лаврова

Радовецька сільська рада. Радівці // Горбатюк В.І., Слободянюк П.Я., Місцеве самоврядування Хмельниччини: нариси історії місцевих громад Деражнянського району. – Хмельницький, 2003. – С. 642-657. – В тексті про П.А. Лаврова на с. 653.

Кохановський О. Рід Лаврових із Деражнянщини // Вісн. Деражнянщини. – 2010. – 12 берез.

8 листопада

95 років від дня народження Дмитра Михайловича Прилюка

Народився 8 листопада 1918 року в с. Божиківцях Навчаючись у місцевій школі, він став активним дописувачем в районну і обласні газети. Після закінчення в 1937 році десятирічки Деражнянський райком комсомолу та редакція райгазети дали Д.М. Прилюку рекомендацію для вступу в Український комуністичний інститут журналістики в Харкові, який він закінчив з червоним дипломом 1940 року.

Воював на Південно-Західному та Калінінському фронтах. По війні весь час на газетярській роботі: кореспондент, заступник редактора та редактор полтавської, вінницької та київської обласних газет. У лютому 1956 року Дмитра Михайловича було призначено редактором республіканської газети «Колгоспне село». За роботу в цій газеті нагороджений орденом «Трудового Червоного Прапора» та Малою золотою медаллю Всесоюзної сільськогосподарської виставки.

З листопада 1958 року Дмитро Михайлович розпочав роботу в Київському державному університеті, якому віддав тридцять років життя, з них близько 15-ти був деканом факультету журналістики. Це була копітка наукова, викладацька, педагогічна, письменницька праця, в результаті якої він став відомим українським письменником, публіцистом, лауреатом Республіканської журналістської премії ім. Я. Галана, журналістом, доктором філологічних наук, професором.

За роки життя Дмитро Михайлович написав більше 25-ти книг: повістей і романів, збірок і нарисів, фейлетонів і публіцистичних статей. Написав дві книги для дітей.

Автор збірок нарисів «Уроки» (1956), «Здорові будьте, люди» (1960), «Село на нашій Україні», «Шукачі скарбу» (1961), романів «Де ти, доле?» (1971), «Повноколосся»(1977), «Роки неспокійного сонця» (1991), повістей «Село, а в ньому люди» (1976), «Земносили» (1979), «Ми були молоді» (1980) та інші.

Член Спілки письменників України. У пресі виступав під псевдонімами Д.Подольнин і Дмитро Рубан.

Нагороджений орденами Трудового Червоного Прапора, Вітчизняної війни 2 ступеня, медалями «За участие в Великой Отечественной войне», «За работу в тылу», «За победу над Германией», «За доблестный труд», малою золотою медаллю Всесоюзної сільськогосподарської виставки; Почесною грамотою Президії Верховної Ради Української РСР.

Закінчив свій земний шлях 22 вересня 1987 року.

Література

Про Д.М. Прилюка

Глушко О. Реабілітація рукопису //Літературна Хмельниччина ХХ століття: хрестоматія. – Хмельницький, 2005. –С.165.

Дмитро Прилюк: [біографія] //Літературна Хмельниччина ХХ століття: хрестоматія. – Хмельницький, 2005. – С. 164.

Божиковецька сільська рада // Горбатюк В.І., Слободянюк П.Я. Місцеве самоврядування Хмельниччини:

нариси історії місцевих громад Деражнянського району. – Хмельницький, 2003. – С. 274 – 300. – В тексті біограф. Д.М. Прилюка на с. 284-286.

Слободянюк Р.Д. Щоб щедро родила журналістська нива // Видатні вчені. – К., 1999. – С. 233 – 237.

Яковлева Л. Незгасна пам'ять про земляка // Вісн. Деражнянщини. – 2003. – 19 листоп.

14 листопада

95 років від дня народження Миколи Кіндратовича Кошельника

Народився 14 листопада 1918 року в с. Масівці Летичівського повіту. Після закінчення Деражнянської середньої школи у 1936 році працює учителем у Васильківській, а у 1938 році – у Красносілецькій початковій школах. У цей же час навчається у Вінницькій медшколі, яку закінчив у 1938 році. З 1939 року працює вчителем історії та географії Мало-Клітенської середньої школи й навчається на педагогічних курсах вчителів 5-7 класів у м. Проскурові.

З початком другої світової війни (1939-1945 рр.) поповнює ряди радянської армії. У 1941 році закінчує Проскурівське стрілецько-кулеметне училище й отримує звання лейтенанта. Далі командує кулеметним взводом 118-го полку 56 стрілецької дивізії 7-го Карельського фронту. На війні у холодній Карелії відморозив пальці лівої ноги і був направлений у госпіталь № 315 м. Молотова (Уральський військовий округ).

Після одужання М. Кошельник перебуває в тилу, займає високі військові посади. Повернувшись у 1947 році на

батьківщину, у Богданівці, повертається до педагогічної діяльності, працює спочатку вчителем молодших класів у рідному селі, згодом – директором та завучем шкіл району. Заочно навчається у Кам'янець-Подільському педагогічному інституті на історичному факультеті. Працює штатним пропагандистом райкому КП(б)У, а з 1953 року його призначають завідуючим відділом пропаганди та агітації Деражнянського району КПУ. Наприкінці 50-х на початку 60-х директор Деражнянської та Вовковинецької шкіл.

Перебуваючи на посаді директора, а потім – завуча та вчителя історії Вовковинецької школи, М.К. Кошельник розпочинає активну науково-краєзнавчу діяльність. Він очолює авторську групу із написання історії селища Вовковинці, при школі створює гурток «Юних археологів», розробляє туристичні маршрути по істотко-культурних пам'ятках, місцях району та області. Друкується у місцевій та обласній періодиці. У різний час виходять такі його публікації як «На місці «Вовкової» балки», «Перші кроки Вовковинці», «З історії рідного краю», «Чорний і Кухманський шлях» та багато інших.

Підсумком досліджень стало написання нарису з «Історії Вовковинець», який у скороченому вигляді поміщений в енциклопедичному виданні «Історія міст і сіл України». Хмельницька область» (1971р.)

Пішов з життя М.К. Кошельник 6 квітня 1992 р. Похований на місцевому цвинтарі. Його творча спадщина є неоціненною. Ім'я цього великого педагога, краєзнавця й далі пам'ятають друзі, колеги, учні.

Література

Публікації М. К. Кошельника

На місці «Вовкової балки» // Вісник Деражнянщини. – 1996. – 8 трав.

Вовковинці: з історії рідного краю // Колгоспна правда. – 1964. – 6 лют.

Про М. К. Кошельника

Життя в історії // В.І. Горбатюк, Місцеве самоврядування Хмельниччини. Деражнянський район / В.І. Горбатюк, П.Я. Слободянюк. – Хмельницький, 2003. – С. 333 - 334.

Кохановський О. Жив на світі вчитель...: // Вісн. Деражнянщини. – 2010. – 22 січ.

Склала: О.В. Мороз

Комп'ютерна верстка: І.В. Руцька

Відповідальна за випуск: Ю.А. Стецюк

